

Ik ben dat levensbrood.

Wie tot Mij komt, zal nooit meer honger hebben en wie zich aan Mij toevertrouwd, zal nooit meer dorst krijgen. Joannes VI,35

Midden in de nacht hield de autobus stil in de woestijn. Een klein jongetje van 5 jaar lag warm en slaperig tegen mij aan. Zijn zusje sliep in de armen van haar moeder. Naast haar nóg een geslueierde vrouw met twee kinderen.

Halt voor een oase, een oase van coca-cola en limonade.

Ik legde het jongetje op de bank neer en stapte uit, kocht aan een tentje 5 flesjes limonade. De vrouwen bleven zitten in de bus, alleen mannen gaan zich vertreden.

Ik stapte weer in en gaf de flesjes door een de twee vrouwen met hun kinderen.

Zachtjes zei een der vrouwen: Sjukran, dank U wel.

Even daarna werden mij door het meisje vanwege haar moeder een stuk brood en twee eieren toegereikt. Het enige wat ik kon zeggen was: Sjukran, dank U wel.

Voor de rest bestond er geen taal tussen ons. Wij spraken met limonade en brood met eieren. Ik had geen honger, alleen maar dorst. De voedingskracht van wat ik in handen kreeg deed er ook niet toe, het was het gebaar, die gebarentaal die mijn hart verwarmde. Van vreemdelingen en vreemden voor elkaar waren wij plotseling lotgenoten geworden, zo maar mensen in een hete warme autobus ergens in de eindeloze woestijn, een stuk menselijke samenhang.

Ook in deze kerk horen wij bij elkaar zonder dat wij met elkaar praten. Misschien zouden wij elkaar niet eens verstaan, er zijn altijd wel vreemdelingen onder ons.

Daarom is eigenlijk het allerbelangrijkste woord in deze dienst: Sjukran, dank U.

Dat is in het kort onze eigen verbale inbreng, de rest is brood en wijn, een nieuwe taal, de taal van de hand die geeft, de hand van God zelf, de geopende vaderhand, de taal van de hand die ontvangt, open en weerloos, niet hebberig, niet grijperig, maar kinderlijk verwachting en dankbaar:

Open uw hand, ontvang dit brood en vrede zij met Uw allen.

Uit die gewende hand van God ontvangen wij op onze open hand een miniem stukje brood, te weinig om van te leven, te veel om te begrijpen.

Over de simpele gaven van brood en wijn valt veel te zeggen. Samen met rijst en olie maken zij de basis uit van onze economie. Millioenen mensen verdienen er hun brood mee. Het zijn geen natuurprodukten. Brood is een wonder, in al zijn eenvoud wonder van menselijk vernuft. Wijn groeit niet aan een struik, maar is uitgelezen, selectionné, door de fijnste proevers. Brood is vinding van hetzelfde menselijke brein, maar zoveel ouder ook dan de komputer en de Apollo IX.

Minder ingewikkeld, maar mensenwerk, mensenscheping, samengebalde menselijke energie en creativiteit. Het wordt gezaaid, groeit op tot korenveld, wordt gemaaid, gedorst, verscheept - soms over oceanen heen - gezuiverd en gemalen. Dan is het meel, het meel wordt gekneet tot deeg, het wordt gegist en in de over geschoven; als het gerezen en gebakken is, is het brood, maar nog geen: brood voor mij. Het ligt in de winkel, geurig en warm, het wordt gekocht en thuis gebroken of gesneden, het komt op mijn bord, in mijn hand en dan is het: brood voor mij.

Wat een investering in dat brood van menselijke bezigheid en energie, van de boer die het zaait en maait, van de molenaar die het maalt, van het schip dat het vervoert, van de bakker die het kneedt en bakt, van de winkeljuffrouw die het wikkelt in zacht papier tot aan de huisvrouw die het breekt of snijdt: voor mij.

Brood voor mij: wat een inspanning, wat een zweet, wat een arbeid om het brood op tafel te krijgen, brood voor mij te doen zijn.

Daarom betekent brood zoveel meer dan precies dat wat mijn lichaam staande houdt, daarom betekent brood ook alles waarvan ik leef, daarom betekent brood dat ik leef dank zij anderen, dank zij de boer, de molenaar, de schipper, de bakker, de winkeljuffrouw, de huisvrouw. Zonder hen ben ik nergens, zonder hen kan ik niet leven. Zij zijn brood voor mij.

De mens leeft niet van brood alleen, zegt Jesus, Hij had ook kunnen zeggen: Alles waarvan ik leef is brood voor mij, brood voor mijn maag, brood voor mijn hart. Brood bevat het hele leven, niet enkel voeding voor mijn lichaam, niet alleen de energie van al die mensen die het brood voormij maakten, maar ook: menselijk meeleven, harte-

lijkheid, dankbaarheid, zoals dat brood in die autobus, dat mij toegereikte brood het brood der dankbaarheid, van aamenhorigheid werd, meer voeding voor mijn hart dan voor mijn maag. Brood is immers ook gave, zorg voor iemand.

Als het brood voor mij op tafelligt vouw ik de handen en zeg tegen God: Sjukran, ik dank U. In die vele handen, waar het brood doorheenging vóór het brood voor mij werd ontdek ik iets van die vaderhand die het mij reikt, zoals die priester uit Biafra in úw gevende handen - enkele weken terug- iets zag van Gods zorg voor zijn hongerende landgenoten en God erom prees.

De mens leeft niet van bróód alleen: dat zegt Jesus in de woestijn tegen de bekoring om brood te versmallen tot datgene wat je kunt bijten, wat in de maag terecht komt en mijn lichamelijk honger stilt. Honger is ook niet alleen maar: een lege maag, maar ook een lege ziel, een leeg hart.

In de synagoge van Kapharnaum zegt Hij: Jullie leven van mij, Ik stil jullie honger, jullie teren op mij. Daarom ben Ik jullie brood, levend brood, brood in levende lijve, brood dat niet bederft, gave uit de hemel, waarvoor je niets anders hoeft te doen dan je hand ophouden, geloven.

Zonder Hem in ons midden wordt onze zondagse samenkomst in de kerk tot een maaltijd voor hongerigen zonder brood, een feestmaal voor dorstigen zonder wijn.

Soms verlaten mensen deze kerk, onvoldaan. Ze hebben ons gehoord, maar niet genoeg te eten gehad, te weinig of onverteerbaar brood, te hard of te week. We zijn ons dat bewust, hoe zorgvuldig wij ook trachten dit brood te breken.

Bakker, je brood is te hard of te week. En wat zegt de bakker dan: Mevrouw, ik zal mijn best doen. Anders verliest hij zijn clientëlen.

Maar nu nog even over de wijn, ook al produkt van vele menselijke handen, maar anders dan brood, niet zozeer levensbehoefte, meer levensoverdaad.

Wijn vermengt zich met ons bloed, wordt ons bloed. Een bloedproef kan vaststellen hoeveel wijn je op hebt. Wijn jaagt het bloed op, schenkt warmte en opgewektheid.

Oude volken, ook de Joden, zeggen daarom niet ten onrechte: de ziel zit in het bloed, je levenskern. Als je dat prijsgeeft, dan geef je jezelf prijs. Als je je bloed vergiet, je ziel wegschenkt, dat allereigenste van onszelf, dan geef je alles op. Zo totaal heeft Jesus zich weggeschonken, prijsgegeven: voor ons, aan ons, aan God. Hoe kun je dat duidelijk maken, uitdrukken in gebarentaal?

Daarom nam Hij de beker met wijn, teken van zijn levenskern en zei: Mijn bloed voor jullie, Mijn ziel voor U.

Na alles wat je over brood en wijn kunt zeggen, moet je hier toegeven: Dit woord van Jesus geeft toch een nieuwe dimensie aan brood, een nieuwe betekenis aan wijn. Brood en wijn zijn wat ze betekenen en betekenen wat zij zijn, ofwel alleen maar brood voor de maag, alleen maar bloedstuwende drank, of zoveel meer: brood voor het hart, laving voor de dorstige ziel.

Hier in de Eucharistie betekent brood niet langer: brood voor je maag, maar het leven van Jesus, zijn persoon als brood waarvan ik leven kan.

Brood is volledig teken geworden, zo ook de wijn, hun direkte materiele betekenis is verdwenen, ze hebben een nieuwe zingeving en daarom een nieuwe zijnswijze gekregen. Dat is een diepingrijpende verandering, nieuwe zingeving, nieuwe zijnswijze. Maar er gebeurt hier iets nog veel ingrijpenders, het gebeurt aan ons, aan U en mij: Wij zijn die mens - bijnamens - tot wie Hij zegt: Dit is mijn lichaam, levend brood, Dit is mijn bloed, mijn ziel voor U.

Dat wij dat samen geloven, telkens opnieuw, ook dat is gebeurtenis, wonder, zijnsverandering; dat wij dit tesamen geloven, dat wij ervan leven, dat het echt brood voor ons is, brood voor ons hart, laving van onze ziel, dat kan alleen maar Gods Geest in ons werken.

In Jesus geloven is niet enkel met open hand Hem aanvaarden, maar leven van Hem, zijn leven je eigen maken, zodat het vlees en bloed in je wordt.

Ieder woord dat komt uit de mond van God is: brood voor mij, brood voor ons en dat woord in levende lijve, dat is Hij, levendbrood.

Zo nabij is God ons, als een mens ons nabij is in deze mens, Jezus Christus, Zo dicht is deze mens ons nabij als brood in mijn mond.

Zo blijft de God van Israël ook in Hem zijn naam getrouw die luidt: Ik ben er voor U. Transsubstantiatie, wachtwoord uit het verleden, handvat voor het heden, nieuwe zijnswijze van brood en wijn, maar ook van onszelf. Ook geloven is zijnsverandering- en voor de rest hebben wij geen taal, geen uitdrukking dan dat ene: Sjukran, Dank U.